

Repartitie: een (her)verdeling van weelde?!

Als je met componisten of met muzikanten over auteursrechten spreekt, gaat het al gauw over Buma. Vaak gaat dit gepaard met een grote variëteit aan onderbuikgevoelens. Sentimenten als 'gelegaliseerde maffia' en 'een hobbyclub voor muziekuitgevers' komen al snel bovendrijven. Dergelijke kritiek is niet nieuw. Cor Witbraad illustreert in zijn boek *'Buma/Stemra, sedert 1913. Een geschiedenis'* een aaneenrijging van schandalen rondom Buma. Dit heeft mij geprikkeld om onderzoek te doen naar repartitie (het volgens een reglement of statuten uitkeren van ontvangen inkomsten). In dit artikel deel ik graag enkele bevindingen van mijn onderzoek door eerst een auteursrechtelijk kader te schetsen, gevolgd door uitleg over hoe de term rechtvaardig in de context van repartitie geïnterpreteerd moet worden. Vervolgens geef ik een voorbeeld waar de rechtvaardigheid ten aanzien van repartitie ter discussie staat. In de laatste alinea volgt een conclusie.

tekst: mr.bc. D. (David) Cok

Het auteursrechtelijke kader

De auteursrechthebbende heeft het exclusieve recht om zijn muziekwerk openbaar te maken en te verveelvoudigen. Kortom, hij kan een derde in de vorm van een licentie toestemming geven om zijn muziekwerk te gebruiken. Licentieverlening stelt de maker in staat om financieel voordeel te halen uit zijn muziekwerk en is een belangrijke inkomstenbron. Omdat het in de praktijk voor een maker onmogelijk is om zijn muziekwerk te exploiteren en het individueel te beheren, draagt een muzikmaker de exploitatie van zijn auteursrecht meestal over aan Buma. In ruil voor een jaarlijkse bijdrage voor het

lidmaatschap sluit Buma collectieve licenties af. Na het incasseren van deze collectieve licenties mag Buma maximaal 15% beheerskosten inhouden om het vervolgens resterende deel te verdelen (reparteren). Volgens het repartitiereglement van Buma geschiedt dit op 'rechtvaardige wijze'.

Rechtvaardigheid in de context van repartitie

Opgemerkt moet worden dat het gebruik van de term 'rechtvaardig' enigszins problematisch is, omdat noch Buma noch de wetgever of de rechter duidelijkheid geeft over wat een rechtvaardige verdeling precies inhoudt.

Omdat Buma in het repartitiereglement van een 'rechtvaardige verdeling' spreekt houd ik deze term aan. Het grote probleem van repartitie is in de kern dat men collectief incasseert en individueel uitkeert. Evident roept dit kritische vragen op over bijvoorbeeld de zeggenschap van de leden en de machtspositie van de organisatie. Ten aanzien van repartitie zijn er twee belangrijke vragen, namelijk: hoe wordt het door muziekgebruikers te betalen bedrag vastgesteld en hoe worden deze bedragen door Buma verdeeld onder de auteursrechthebbenden? Mijns inziens ziet de rechtvaardigheid van repartitie op twee componenten, namelijk: op de opgestelde repartitieregels waarbij de rechtvaardigheidsperceptie van muzik auteurs een rol speelt (procedurele rechtvaardigheid) en op het opstellen/uitvoeren van deze regels door Buma (materiële rechtvaardigheid) zelf.

De repartitie

Wie recht heeft op welk aandeel in een muziekwerk volgt uit het repartitiereglement. Eerst wordt het totaalbedrag dat voor repartitie is bestemd verdeeld over enkele rubrieken die zijn bepaald aan de hand van het muziekgebruik. Vervolgens krijgt een muziekwerk op basis van de tijdsduur punten toegekend zodat het aandeel van het muziekwerk in het geheel van de rubriek kan worden berekend. Voor deze berekening worden programmaopgaven gebruikt om het aantal uitvoeringen te bepalen. Het aantal uitvoeringen wordt per rubriek vermenigvuldigd met de toegekende punten van het muziekwerk. Het bedrag dat is vastgesteld wordt verdeeld over het totaal aantal rechthebbenden op een muziekwerk.

Elke distributiecategorie kent eigen regels voor de verdeling en uitbetaling aan deelgerechtigden. Voor het uitkeren van rechtenopbrengsten zijn er drie verdelingsmethoden: programma-opgaven, *fingerprinting* en referentierepertoire. Los van het feit dat het repartitiereglement onnodig ingewikkeld is en inconsistente formuleringen bevat, is het opmerkelijk dat het repartitiereglement van Buma geen duidelijke uitleg geeft over enkele centraal gebruikte methoden voor datavergaring zoals *fingerprinting* en het gebruik

van referentierepertoire. Daarnaast blijkt Buma niet bereid om toe te lichten welk deel van de repartitie daadwerkelijk rechtstreeks op programmaopgaven (dus een-op-een) wordt uitgekeerd en welk deel op basis van referentierepertoire (gegevens die geacht worden voldoende representatief te zijn voor het muziekgebruik, waarvoor echter daadwerkelijke harde speelgegevens ontbreken). Zonder beschikbare en/of toegankelijke data is het onmogelijk om een oordeel te vellen over de materiële rechtvaardigheid.

Alleen 'echte muzikanten' hebben stemrecht

Gelet op het voorgaande neemt het belang van een breed draagvlak voor de regels (procedurele rechtvaardigheid) toe. Buma spreekt in haar communicatie over ruim 36.000 leden en stelt dat leden al dan niet

via vertegenwoordiging inspraak hebben. De statuten van Buma maken echter onderscheid tussen Buma-deelnemers en Buma-leden. Een Buma-deelnemer ben je na het afsluiten van een exploitatiecontract. Om een Buma-lid te worden moet je minimaal drie jaar gemiddeld €280 per jaar aan inkomsten uit hoofde van het exploitatiecontract genieten. Met streambedragen van meerdere nullen achter de komma is een dergelijk drempelbedrag in de praktijk moeilijk haalbaar voor een kleine muzikant.

De rechtvaardiging van het drempelbedrag is dat Buma wenst te voorkomen dat bijvoorbeeld een bankier die sporadisch een liedje schrijft mee kan stemmen over het beleid van Buma. Alleen 'echte muzikanten' zouden volgens Buma stemrecht moeten hebben. In het huidige culturele klimaat in Nederland, waarin veel muzikanten genoodzaakt zijn

David Cok, muzikant en jurist, studeerde in juli 2022 af voor de master informatierecht aan de Universiteit van Amsterdam op een onderzoek naar de rechtvaardigheid van de verdeling van rechtenopbrengsten aan auteursrecht-houders die volgt uit het huidige repartitiereglement van Buma. Dit artikel geeft globaal enkele bevindingen weer.

om ergens in loondienst te gaan en waarin een inkomensval bij veel werkenden in de culturele sector heeft plaatsgevonden, kan beargumenteerd worden dat deze inkomensdrempel discriminatoir is. Waarom zou een kleine muzikant die ergens in loondienst is, geen echte muzikant zijn? Ongeacht hoe muzikanten in hun broodwinning

- ingezonden mededeling -

open source **network**
for the dutch world music industry

consulting, promotion
research & policy development
World Blend Café network meetings

Dutch World Directory
guide for world music in the Netherlands

worldmusicforum.nl

auteursrecht

voorzien, zijn zij degenen die het auteursrecht creëren. Het is de vraag of Buma wel de wettelijke bevoegdheid heeft om middels een inkomensgrens te bepalen wie een 'echte muzikanteur' is. Wanneer een componist een liedje schrijft, beschouwt de wet hem als maker en heeft hij rechten verworven totdat het tegendeel bewezen is. Indien er toch een onderscheid gemaakt wordt, dient men daarnaast consequent te zijn. In hoeverre is een muzikuitgever als rechtsverkrijgende wettelijk gezien een 'echte muzikanteur'? En waarom mogen muzikuitgevers een werknemer (niet zelf muzikuitgever) afvaardigen in besturen en ledenvergaderingen en mogen auteurs dat niet?

Tot slot is het merkwaardig dat zowel Buma-deelnemers als Buma-leden 'lidmaatschaps-geld' betalen, terwijl alleen Buma-leden stemrecht hebben. Buma weigert informatie

te geven over de verhouding tussen Buma-deelnemers en Buma-leden. Met een dergelijke ondoorzichtige wijze van inrichten van de zeggenschap binnen Buma, kan niet met zekerheid gesteld worden dat er voldoende draagvlak is voor het gevoerde beleid.

Tot slot

De consequentie van dit beleid is dat het gevaar bestaat dat een oligarchie binnen Buma alles bepaalt en het merendeel van de Buma-deelnemers feitelijk niets te zeggen heeft. Wanneer kleine muzikanteurs onvoldoende mogelijkheden hebben om zich te (laten) vertegenwoordigen, komt de legitimatie en het draagvlak voor het gevoerde beleid te vervallen. Het is voor de rechtvaardigheidsperceptie van belang dat besluiten over repartitie op een rechtvaardige wijze totstandkomen. Door stemrecht te geven

aan alle bij Buma aangesloten muzikanteurs kan Buma een positieve bijdrage leveren aan zowel de rechtvaardigheidsperceptie als het draagvlak voor het gevoerde beleid. Daarnaast zou Buma grotere transparantie moeten betrachten, bijvoorbeeld door een consistentere en inzichtelijker repartitiereglement. Door middel van meer onderzoek naar repartitie vermeerderd de kennis over (de complexiteit van) repartitiereglementen en worden de voor repartitie relevante vraagstukken inzichtelijker.

Ben je naar aanleiding van dit artikel geïnteresseerd in mijn overige bevindingen? Via de link www.rechtvaardigerepartitie.nl kun je mijn afstudeeronderzoek downloaden. Voor vragen of opmerkingen kun je een e-mailbericht sturen naar: david@amini.nl of mij benaderen via *social media*.

- ingezonden mededelingen -

DUTCH - JAZZ elke zondag 22:00 / 23:00 op Sublime FM

foto : Frank de Graaf

Hét radioprogramma waar de Nederlandse jazz centraal staat met Rolf Delfos en Bart Wirtz

Sena

SUBLIME FM